

Profielwerkstuk Taalvariatie

Scenario deel 1

Stel, je wilt een profielwerkstuk schrijven over het gebruik van leenwoorden. Om je te oriënteren op het onderwerp heb je drie teksten opgezocht: bron 1 tot en met 3. Jouw uiteindelijke doel: een goede onderzoeksvraag formuleren.

Je gaat aan de hand van vraag 1 tot en met 3 deze bronnen eerst globaal bestuderen. Door goed te kijken naar een aantal kenmerken van deze teksten – de objectiviteit, betrouwbaarheid, toonzetting en humor in een tekst –, hoop je goed in te kunnen schatten in hoeverre ze betrouwbare en bruikbare bronnen vormen voor jouw profielwerkstuk-onderzoek.

- 4p 1 Leg uit welke van de bronnen 1, 2 en 3 het **meest** betrouwbaar is en welke het **minst** betrouwbaar.
Vul de volgende zinnen aan en betrek in je toelichting a) de auteurs van de bron en b) een inhoudelijk kenmerk van de bron.
Bron ... is het meest betrouwbaar, want a) ... en b) ...
Bron ... is het minst betrouwbaar, want a) ... en b) ...

Veel lezers zullen de schrijfstijl van bron 1 aantrekkelijker vinden om te lezen dan de schrijfstijl van bron 3.

- 1p 2 Leg uit waarom de schrijfstijl van bron 1 aantrekkelijker is om te lezen. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 20 woorden.

Om hun lezers minder neutraal te laten denken over een tekstonderwerp of de gedachtegang in hun tekst, kunnen auteurs humor gebruiken. Je wilt de bronnen 1, 2 en 3 daarom op volgorde zetten van aanwezigheid van humor, te beginnen met de bron met de meeste humor.

- 1p 3 Welke volgorde is de juiste?
- A bron 1 - bron 2 - bron 3
 - B bron 1 - bron 3 - bron 2
 - C bron 2 - bron 1 - bron 3
 - D bron 2 - bron 3 - bron 1
 - E bron 3 - bron 1 - bron 2
 - F bron 3 - bron 2 - bron 1

Bron 2 is een bijdrage aan *De Speld*, een satirische website. Satire kun je beschouwen als een humoristische manier van kritiek leveren op maatschappelijke fenomenen.

- 3p 4 Hieronder zie je zes uitspraken uit bron 2. Geef voor elke uitspraak aan of deze het satirische karakter van bron 2 *wel* of *niet* benadrukt.
- 1 “Anglicismen an sich steeds meer bon ton” (titel)
 - 2 “Taalkundigen maken zich zorgen.” (regel 2)
 - 3 “Het is bon ton om Amerikaanse termen en passant in ons repertoire op te nemen, zonder te zoeken naar Nederlandstalige remplaçanten.” (regels 9-11)
 - 4 “Het is zum kotzen.” (regel 20)
 - 5 “Bakker vindt het onzin dat onze taal geen bezieling zou hebben” (regel 24)
 - 6 “Personlijk denk ik dat het Nederlands krachtig nok is om invloeden fra utlandet te vær.” (regels 29-30)

In bron 2 wordt een reeks ‘deskundigen’ opgevoerd, met als laatste Gijs Jans, ‘leraar Noors in Waalwijk’.

- 2p 5 Leg uit waarom de uitspraken van Gijs Jans sterk ironisch zijn te noemen. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 30 woorden.

Scenario deel 2

Je hebt extra literatuur gezocht en overweegt nu ook bronnen 4 en 5 te gebruiken voor je profielwerkstuk. Ook hierbij kijk je eerst naar de objectiviteit en betrouwbaarheid van de bronnen.

- 3p 6 Formuleer het tekstdoel en de hoofdgedachte van bron 1 en bron 4 en geef vervolgens aan welke bron het meest en welke bron het minst objectief is. Neem de nummers 1a tot en met 2c uit de tabel over en vul de gevraagde elementen in.

	tekstdoel	hoofdgedachte	meest of minst objectief
bron 1	(1a)	(1b)	(1c)
bron 4	(2a)	(2b)	(2c)

Uit de eerste drie alinea's van bron 4 is duidelijk op te maken dat de auteur ervan een deskundige is op het gebied van de taalwetenschap.

2p 7 Leid uit alinea 1 tot en met 3 drie argumenten af waarom de auteur een deskundige is.

Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 50 woorden.

Je besluit bron 5 uiteindelijk niet te gebruiken voor je profielwerkstuk, omdat je deze tekst in vergelijking met bron 3 onvoldoende betrouwbaar vindt, om inhoudelijke en stilistische redenen.

3p 8 Geef vier **inhoudelijke** kenmerken van bron 3 waardoor deze bron betrouwbaarder overkomt op lezers dan bron 5.

1p 9 Leg uit waarom de **schrijfstijl** van bron 3 in het algemeen betrouwbaarder overkomt op lezers dan de schrijfstijl van bron 5.

Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 25 woorden.

Scenario deel 3

Je weet al dat je in je profielwerkstuk in ieder geval een pakkende inleiding over leenwoorden en een theoretisch kader moet opnemen. Aan de hand van de volgende vragen werk je daarom bron 1 tot en met 4 inhoudelijk en meer in detail door en bekijk je voor welke aspecten van je profielwerkstuk ze bruikbaar zijn.

2p 10 Noem twee soorten informatie uit bron 1 die je kunt gebruiken voor zowel de pakkende inleiding als voor het theoretisch kader.

3p 11 Geef aan of bronnen 2, 3 en 4 bruikbaar zijn als bronnen voor deze inleiding en/of voor dit theoretisch kader.

Plaats in ieder vakje van onderstaande tabel het nummer van één bron. Eén bron is bruikbaar voor beide onderdelen van je werkstuk.

	bruikbare bronnen	
de pakkende inleiding over leenwoorden		
het theoretisch kader		

In zowel alinea 5 tot en met 7 van bron 3 als alinea 5 tot en met 7 van bron 4 worden kenmerken van barbarismen genoemd.

3p 12 Noem drie kenmerken van barbarismen die in beide bronnen genoemd worden.

Alinea 6 van bron 3 en de slotalinea van bron 4 kennen een inhoudelijke overeenkomst én een inhoudelijk verschil in hun behandeling van leenwoorden.

1p 13 Noem de inhoudelijke **overeenkomst** tussen deze beide alinea's.

2p 14 Noem het inhoudelijke **verschil** tussen deze beide alinea's.

Scenario deel 4

Je wilt in je theoretisch kader een duidelijke definitie van de term 'barbarismen' geven. Op internet heb je nog wat extra bronnen opgezocht (bron 6 tot en met 8), in de hoop dat je daaruit bruikbare voorbeelden van barbarismen kunt halen.

In alinea's 2 en 3 van bron 3 staan twee opvattingen over barbarismen. In opvatting 1 (alinea 2) wordt de term 'barbarisme' gebruikt voor iedere ontlending uit een andere taal; in opvatting 2 (alinea 3) wordt de term 'barbarisme' gebruikt voor een letterlijke vertaling die als on-Nederlands wordt beschouwd (leenvertaling).

3p 15 Geef voor achtereenvolgens bron 1, 2, 4 en 6 aan welke opvatting van een barbarisme daar vooral aan de orde komt. Neem de nummers van deze bronnen over op je antwoordblad en noteer erachter *opvatting 1* of *opvatting 2*.

Je kijkt nog eens naar alinea's 4 en 5 van bron 1 over het los schrijven van samenstellingen. Je vraagt je af of het los schrijven van samenstellingen bruikbaar is als voorbeeld bij de definitie van de term 'barbarisme' in alinea 3 van bron 3.

2p 16 Leg uit dat je het los schrijven van samenstellingen kunt gebruiken als voorbeeld van een barbarisme. Baseer je voor je uitleg op alinea 3 van bron 3 en op alinea's 4 en 5 van bron 1. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 50 woorden.

Je wilt een voorbeeld geven van een barbarisme dat in het Nederlands ingeburgerd is of ingeburgerd zal raken en je overweegt daarvoor de kwestie in bron 6 te gebruiken.

1p 17 Leg uit of je aan bron 6 *wel* of *niet* een barbarisme kunt ontlenen dat in het Nederlands veel gebruikt is of zal worden. Baseer je voor je uitleg op alinea 3 van bron 3. Vul voor je antwoord een van onderstaande zinnen aan:

Ja, deze kwestie kan als voorbeeld worden gebruikt, want ...

Nee, deze kwestie kan niet als voorbeeld worden gebruikt, want ...

Bron 7 bespreekt het taalverschijnsel 'false friends'.

- 2p 18 Is dit taalverschijnsel een barbarisme, volgens de uitwerking van dit begrip door bron 3? Kies positie en vul een van onderstaande zinnen aan.

Ja, het beschreven taalverschijnsel is een barbarisme, want ...

Nee, het beschreven taalverschijnsel is geen vorm van barbarisme, want ...

In bron 1 wordt het gebruik van de spatie in samenstellingen besproken. Ook bron 8 gaat over spatiegebruik, maar dan in het nieuwe logo van het Rijksmuseum in Amsterdam.

- 2p 19 Kan de schrijfwijze 'Rijks Museum' als een barbarisme worden beschouwd, gelet op bron 1? Neem onderstaande zin over op je antwoordblad en vul die aan:

Gelet op bron 1 kan de schrijfwijze 'Rijks Museum' **wel / niet** worden beschouwd als een barbarisme, omdat ...

Scenario deel 5

Je bent op zoek naar passende afbeeldingen voor je profielwerkstuk en kijkt daarom welke afbeeldingen bij welke documenten passen.

- 2p 20 Leg met twee inhoudelijke argumenten uit waarom bron 9 een passende illustratie vormt bij bron 2.

Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 30 woorden.

- 1p 21 Bij welke bron past bron 10 het beste: bij bron 1, bron 2, bron 3 of bron 4? Leg je antwoord uit.

Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 20 woorden.

Scenario deel 6

Er wordt een debat georganiseerd over taalvariatie. Je debatteam kiest als standpunt 'Leenwoorden zijn geen probleem'. Het andere debatteam beschouwt leenwoorden wél als een probleem. Je gaat het debat voorbereiden en gebruikt daarvoor bron 1 tot en met 8.

Je wilt uit bron 1 tot en met 8 een lijstje samenstellen met namen van mensen of instanties die je zou kunnen aanhalen om je stelling te verdedigen ('Leenwoorden zijn geen probleem').

3p 22 Hieronder zie je zes namen uit bron 1 tot en met 8. Geef voor elke naam aan of deze **wel** of **niet** op jouw lijstje hoort. Neem de nummers van de namen over je antwoordblad en zet erachter *wel* of *niet*.

- 1 Nienke van Leverink (bron 1)
- 2 Taaladvies.net (bron 3)
- 3 Shana Poplack (bron 4)
- 4 Marc van Oostendorp (bron 4)
- 5 René Dings (bron 8)
- 6 Irma Boom (bron 8)
- 7 Annemarie Coevert (bron 8)

Je besluit de aanval op jouw debatopponenten te openen door te stellen dat we eigenlijk niet goed weten wat barbarismen zijn.

3p 23 Leid uit bron 3 een argument en twee subargumenten af om deze stelling te onderbouwen.

Neem onderstaande nummers over op je antwoordblad en noteer daarachter de (sub)argumenten.

argument (1):

subargument (2):

subargument (3):

In alinea 7 van bron 1 wordt aangegeven dat het los schrijven van een samenstelling als iets heel ergs moet worden beschouwd. Dit past bij het standpunt dat je debatopponenten verdedigen ('Leenwoorden zijn wél een probleem').

1p 24 Wat is het krachtigste inhoudelijke argument uit bron 1 dat je debatopponenten zouden kunnen inzetten voor hun standpunt? Baseer je antwoord op alinea 4 tot en met 6 van bron 1.